

BİREYSEL EMEKLİLİK SİGORTA SİSTEMİ ÜZERİNE BİR UYGULAMA ÇALIŞMASI

Şanslı ŞENOL*

Sevcan DEMİR*

ÖZET

Bireysel Emeklilik Sistemi (BES) Kamu Sosyal Güvenlik sistemini (SSK, BAĞKUR, EMEKLİ SANDIĞI) tamamlayan, bireylerin emekliliğe yönelik tasarruflarını yatırıma yönlendirerek ikinci bir emeklilik geliri sağlayan, gönüllü katılıma dayalı bir özel emeklilik sistemidir. Bu çalışmada yeni bir konu olan bireysel emeklilik sistemi incelenmiş, aynı zamanda genel eğilimi belirlemek amacıyla bir uygulama çalışması yapılmıştır. Uygulama çalışması İzmir ili Karşıyaka, Bornova, Konak ve Buca ilçelerinde, kota örnekleme ile belirlenen 197 kişi ile yüzyüze görüşülerek elde edilen verilere istatistiksel yöntemler uygulanarak yapılmıştır.

Araştırmaya katılanların %51'inin bireysel emeklilik ile ilgili bilgi sahibi olduğu ve %38'nin bireysel emeklilik sistemine geçmeyi düşündüğü belirlenmiştir. Bireysel emeklilik sistemine geçmeyi düşünen kişiler, emekli olduktan sonra refah seviyesinin artması, şirkete duyulan güven ve tasarruflarını doğru değerlendirmek amaçları bu kararı vermelerinin nedenlerini oluşturmaktadır. BES hakkında bilgi sahibi olma ile eğitim ve ekonomik durum değişkenlerine aralarında ilişki olup olmadığını belirleyebilmek amacıyla χ^2 analizi yapılmıştır. Analiz sonucunda her iki değişkeninde BES hakkında bilgi sahibi olma ile arasında ilişki olduğu ortaya çıkmıştır. Yapılan faktör analizinde tüketici davranışlarının bir sonucu olan sigorta / sigortacılığı etkileyen dokuz değişken ele alınmış, sonuçta bu değişkenlere bağlı olarak 4 faktör belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler : *Bireysel Emeklilik Sistemi (BES), Sigorta, Sigorta Poliçesi, Pazarlama Araştırması, Tüketici Davranışları.*

1.GİRİŞ

Tüm dünyada, 11 trilyon dolara ulaşan fonları bünyesinde toplayan BES konusunda ülkemizde 07.04.2001 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan "Bireysel Emeklilik Tasarruf ve

* Ege Üniversitesi, Fen Fakültesi, İstatistik Bölümü, 35100 Bornova , İzmir, Türkiye.

Yatırım Sistemi Kanunu" ile, bu sistemin yasal dayanağı oluşturulmuştur. Katılımcının, gönüllü katılım ve belirlenmiş katkı esasına göre oluşturulan (BES)'e girmesi çağdaş pazarlama kavramı ile tüketicinin istek ve gereksinimlerinin tatminini hedef alacak biçimde bir pazarlama sisteminin oluşturulmasına bağlıdır. Bu nedenle tüketici davranışlarının öğrenilmesi önemlidir. Tüketici davranışlarının öğrenilmesi, pazarlama çalışmalarını sonuçlarının değerlendirilmesiyle mümkün olabilmektedir. En geniş anlamı ile tüketici davranışı, pazar yerinde tüketicinin davranışını inceleyen, bu davranışın nedenlerini araştıran uygulamalı bir bilim dalıdır. Pazarı oluşturan tüketicilerin kimler olduğu, ne satın aldıkları, ne zaman satın aldıkları, satın alınan kimlerle ilgili olduğu (kimin için ya da kimler için satın alırlar?), neden satın aldıkları, nereden satın aldıkları tüketici davranışlarının incelenerek cevaplandırılmaya çalışılan sorulardır.

Genellikle ürün satışı alışkanlıkları ile sigorta tanıtımı ve pazarlaması yapıldığında, hem başarı kazanma zor hem de müşteri potansiyelinin uzun süre korunması imkansız olmaktadır. Ürün pazarlamasında, görünen, yoklanan, koklanan, tadılan, yani ele alınıp tetkik edilen bir meta ortadadır ve bunun satıcı tarafından kar amacıyla satışının yapıldığı bilinir ve kabul edilir. Buna göre sigorta poliçesi satışındaki en ince nokta, sigorta müşterisinin özelliğini bilmek ve "Doğru Hizmet Esaslarını" oluşturarak çalışmaktır. Bu halde, tanıtım-pazarlama esasları kendi şartları içinde oluşturulmuyorsa, başarılı olunması beklenmemelidir. Katılımcının kazanılması sigortalı olmayı kabul etmiş olmasıyla belli olmaz. Beklentilerinin karşılanması "mutlaka hasar olacak ve zararını aldığı için memnun olacak" şeklindeki dar bir kalıba girmez. Şirket hakkında alacağı duyular, iletişimin devamı, belgelerin hazırlanış ve sunuş kalitesi, şirketin yenilikleri hakkında bilgi edinmesi katılımcının satış sonrası temel beklentileridir. Görüldüğü gibi, sigorta poliçesi sahibi olan katılımcı hasara bağlı hizmetin görülmesini değil, kendisinin nasıl kabul edildiğinin araştırması içinde kalır. Bu özelliğin başka bir pazarlama konusunda görülmesi pek mümkün olmamaktadır (Sergici, 2001). Bu nedenle özel bir emeklilik sigortası olan BES içinde temel dayanak noktası olan katılımcıya odaklılık sağlanmış olmaktadır.

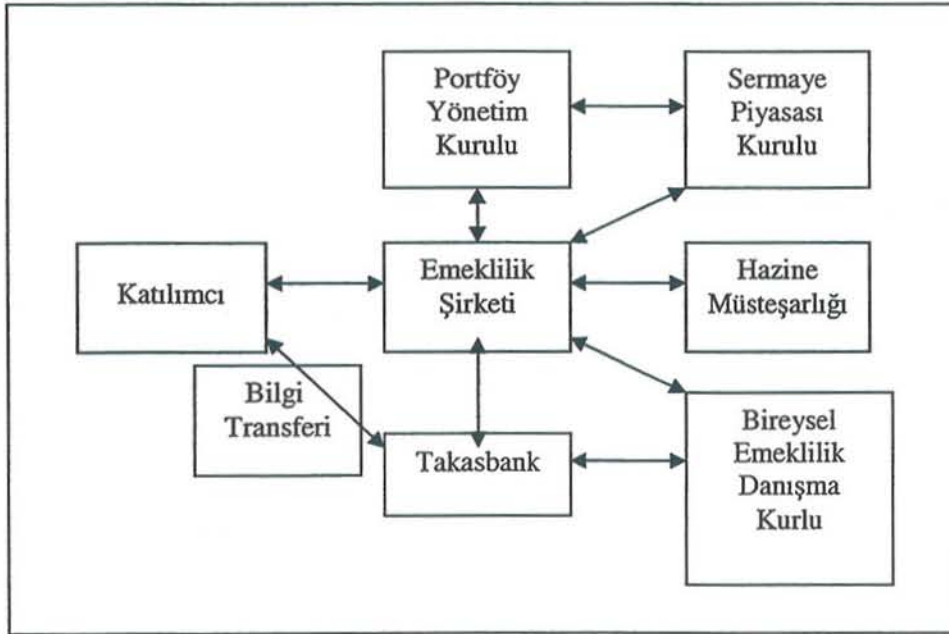
Doğuş yeri olan İtalya'dan, "sicurta" kelimesinden gelip dilimize yerleşen sigorta, bir zarar doğuran veya meydana gelen bir olayın yada tehlikenin sonuçlarını sigorta şirketinin üstlenmesidir. Eğer öngörülen tehlike gerçekleşirse, bunun ekonomik sonucuna sigortacı katlanır. Buna karşı çıkarını veya canını sigorta ettiren kişi de bir para öder. Sigortayı ya devlet (Emekli Sandığı, Sosyal Sigorta, Bağ-Kur, vs. gibi) ya da özel şirketler yapar. Bu suretle meydana gelen zararlar sigorta yoluyla paylaşılır ve bunun için ödenen ücretler (primler) genel masraflar arasına girer; beklenmedik zararlar, normal harcamalar gibi önceden öngörülen, hesaplanan masraflar haline dönüşür. T.T.K'nin 1263'üncü maddesine göre SİGORTA "Sigorta bir akittir ki, bununla sigortacı, bir prim (ücret) karşılığında, diğer bir kimsenin para ile ölçülebilir menfaatini zarara uğratan bir rizikonun meydana gelmesi halinde tazminat vermeyi yahut bir veya birkaç kişinin hayat müddetleri sebebiyle veya hayatlarında meydana gelen belli bir takım hadiseler dolayısıyla bir para ödemeyi üzerine alır." diye tanımlamıştır.

BES ise Kamu Sosyal Güvenlik sistemini (SSK, BAĞKUR, EMEKLİ SANDIĞI) tamamlayan, bireylerin emekliliğe yönelik tasarruflarını yatırıma yönlendirerek ikinci bir emeklilik geliri sağlayan, gönüllü katılıma dayalı özel bir emeklilik sigortasıdır.

2. BİREYSEL EMEKLİLİK SİSTEMİ

Gönüllü katılıma dayalı olan Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanununun kapsamını Emeklilik Şirketlerinin kuruluş, çalışma, yönetim ve denetimine, kişilerin sisteme katılma, ayrılma ve emeklilik koşullarına, emeklilik yatırım fonlarının kuruluşuna, katkıların bu fonlarda toplanmasına ve değerlendirilmesine, aracılık hizmetlerine, kamuya açıklanacak bilgilerin kapsamına ve bireysel emeklilik ile ilgili diğer hususlara ilişkin esas ve usulleri düzenlemek oluşturmaktadır.

Bireysel Emeklilik Sözleşmesi katılımcının, gönüllü katılım ve belirlenmiş katkı esasına göre oluşturulan BES'e girmesine, sistemden ayrılmasına, emekli olmasına, katkıların ödenmesine, bu katkıların bireysel emeklilik hesaplarında izlenmesine, fonlarda yatırıma yönlendirilmesine katılımcı ve lehdarına yapılacak ödemelere ilişkin esaslar ile tarafların diğer hak ve yükümlülüklerini düzenleyen bir sözleşmedir. Bireysel Emeklilik Sisteminde en az 10 yıllık süreyi doldurulması, 10 yıllık katkı payı ödenmesi ve 56 yaşını tamamlanması gerekmektedir. Emeklilik sözleşmesi içinde katılımcı herhangi bir anda bireysel emeklilik sisteminden birikimlerini alarak ayrılabilir. Emeklilik hesabındaki birikimler emeklilik sözleşmesi hükümlerine göre ödenir. (Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanunu, Madde 6).

Şekil 1. Bireysel emeklilik sistemi

Kamu sosyal güvenlik sistemine alternatif değil, tamamlayıcı nitelikte ve katılımın zorunlu olmaması, belirlenmiş katkı esasına dayanması, birikimlerin tercihe göre yönlendirilme hakkı bulunması, birikimlerin bireysel hesaplarda ayrı ayrı izlenecek olması, bireysel emeklilik hesabının başka bir şirkete aktarılabilmesi, sermaye piyasalarının derinleşmesi BES'in temel özellikleridir.

BES; vergi avantajından faydalanarak uzun vadeli yatırım imkanı, katılımcılara sunulan güvenli, şeffaf, kontrol edilebilir yapı, uzun vadeli altyapı yatırımları için gerekli fon ve dolayısıyla istihdam artışı, piyasalardaki kısa vadeli spekülasyon baskılarının azalması, ulusal tasarruf eğiliminin artması, kayıtlılığın teşviki, sermaye piyasalarının derinleşmesi gibi temel getirilere sahiptir (http Anadolu).

3. YÖNTEM VE METODOLOJİ

3.1. Yöntem

BES konusunda ülkemizde 07.04.2001 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan "Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanunu" ile, bireysel emeklilik sistemin yasal dayanağı oluşturulmuş, Nisan – Mayıs 2003 döneminde aktif olarak hayata geçirilen bu yeni konu ile ilgili olarak bir araştırma çalışması yapılmıştır. BES hakkında sonuç elde edebilmek amacıyla İzmir'in nüfusu 300.000'in üzerinde olana 4 büyük ilçesinde (Karşıyaka, Bornova, Konak ve Buca), yaşları 18 – 60 arasında olan bireylerin, cinsiyet, eğitim ve gelir durumu kriterleri göz önünde bulundurularak kota örnekleme ile 197 kişi belirlenmiş ve bu kişilerle yüzyüze görüşme yöntemi kullanılarak elde edilen verilere araştırmanın amacına yönelik olarak SPSS paket programı kullanılarak gerekli istatistiksel yöntemler uygulanmıştır.

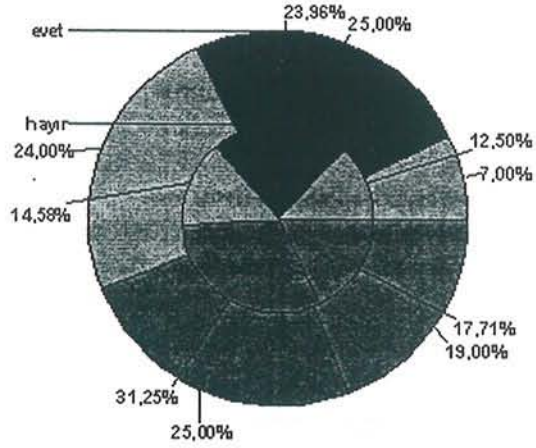
3.2. Bulgular ve Değerlendirme

3.2.1. Genel Özellikler

Yapılan anket çalışmasından elde edilen sonuçlara göre ilk olarak katılımcıların genel özellikleri belirlenmeye çalışılmıştır. Buna göre ankete katılanların ve bunun yanında BES hakkında bilgi sahibi olanların yaş dağılımları bir arada değerlendirildiğinde aşağıdaki sonuçlar elde edilmiştir:

Tablo 1. Yaşlara göre dağılım

Yaş	%	Sayı
25 -	18.3	36
26 - 35	28.4	56
36 - 45	19.3	38
46 - 55	24.4	48
56+	9.6	19
Toplam	100	197

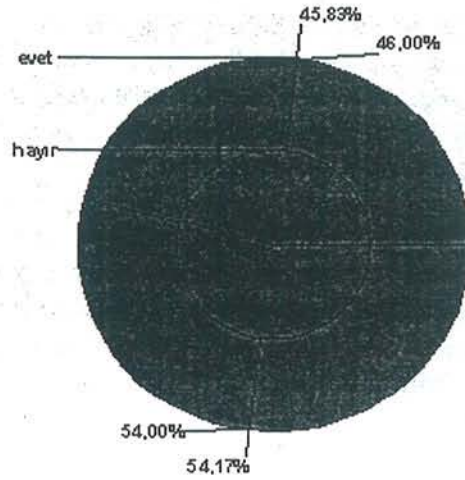
Şekil 2. BES hakkında bilgi sahibi olup olmama durumunun yaşlara göre dağılımı

Buna göre BES hakkında bilgi sahibi olanların %19.00'u 25 yaşın altında, %25.00'i 26-35, %24.00'ü 36-45, %25.00'i 46-55 yaşları arasında, %7.00'si 55 yaş üstü katılımcılara aittir. BES hakkında bilgi sahibi olmayanların %17.71'i 25 yaşın altında, %31.25'i 26-35 yaş arası, %14.58'i 36-45 yaş arası, %23.96'sı 46-55 yaş arası, %12.50'si 55 yaş üstü katılımcılara aittir.

Cinsiyete ve aynı zamanda BES hakkında bilgi sahibi olup olmamanın cinsiyete göre değişimi incelendiğinde:

Tablo 2. Cinsiyete göre dağılım

Cinsiyet	%	Sayı
Kadın	46.2	91
Erkek	53.8	106
Toplam	100	197

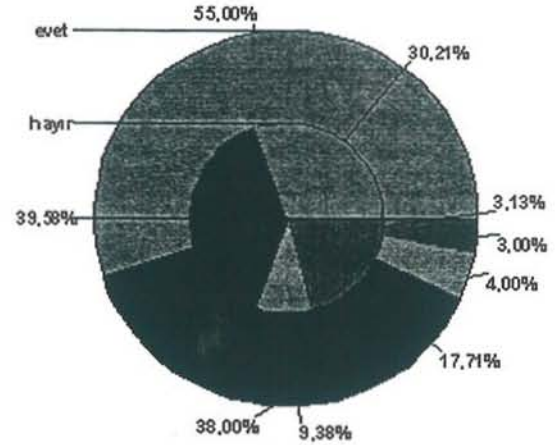
Şekil 3. BES hakkında bilgi sahibi olup olmama durumunun cinsiyete göre dağılımı

BES hakkında bilgi sahibi olanların %54.00'ü erkek ve %46.00'si kadın katılımcılara aittir. BES hakkında bilgi sahibi olmayanların %54.17'si erkek ve %45.83'ü kadın katılımcılara aittir.

Katılımcıların eğitim durumları ve BES hakkında bilgi sahibi olup olmamanın eğitim durumlarına göre gösterdikleri farklılık ise aşağıdaki gibidir:

Tablo 3. Cinsiyete göre dağılım katılımcıların dağılımı

Eğitim durumu	Yüzde	Sayı
Okur – yazar değil	1.5	3
İlkokul mezunu	10.2	20
Ortaokul mezunu	6.6	13
Lise mezunu	39.1	77
Üniversite mezunu	42.6	84
Toplam	100	197

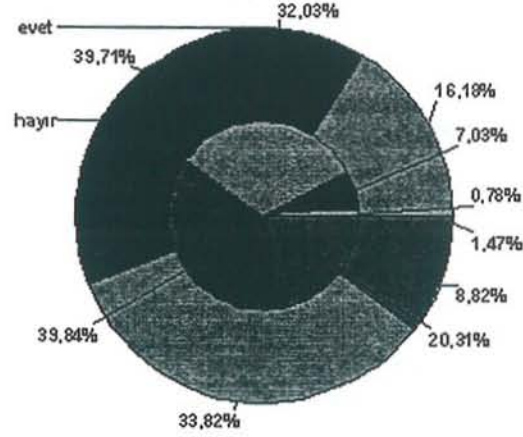
Şekil 4. BES hakkında bilgi sahibi olup olmama durumunun eğitim seviyesine göre dağılımı

Katılımcılardan BES hakkında bilgi sahibi olanların %3.00'ü ilkokul mezunu, %4.00'ü ortaokul mezunu, %38.00'i lise mezunu ve %55.00'i üniversite mezunu katılımcılara aittir. BES hakkında bilgi sahibi olmayanların %3.13'ü okuryazar olmayan, %17.71'i ilkokul mezunu, %9.38'i ortaokul mezunu, %39.58'i lise mezunu ve %30.21'i üniversite mezunu katılımcılara aittir.

Aynı zamanda katılımcıların %77.2'si çalışmakta, %22.8'si ise çalışmamaktadır. Buna bağlı olarak örneklemin ekonomik açıdan değerlendirildiğinde aşağıdaki tablo elde edilmektedir. Poliçe sahibi olmak ekonomik durum ile bağlantılı olduğundan örneklem ekonomik seviyelere göre poliçe sahibi olma açısından da değerlendirilmiş ve aşağıdaki grafik elde edilmiştir.

Tablo 4. Gelir seviyelere göre katılımcıların dağılımı

Ekonomik durum	Yüzde	Sayı
Asgari ücret altı	13.7	27
230 – 500 milyon	28.9	57
500 milyon – 1 milyar	33.0	65
1 – 2 milyar	18.3	36
2 milyar üstü	6.1	12
Toplam	100	197

Şekil 5. Gelir seviyelerine göre sigorta poliçesi sahibi olup olma durumlarına göre dağılım

Sigorta poliçesi sahibi olan katılımcıların %1.47'sinin aylık ortalama geliri 230 milyondan az, %8.82'sinin aylık ortalama geliri 230 milyon – 500 milyon arasında, %33.82'sinin aylık ortalama geliri 500 milyon – 1 milyar arasında, %39.71'inin aylık ortalama geliri 1 milyar – 2 milyar arasında değişen ve %16.18'inin aylık ortalama geliri 2 milyarın üstünde olan katılımcılara aittir.

Önemli bir konu olan sosyal güvence değişkenininin 197 kişi için dağılımı ise:

Tablo 5. Katılımcıların sahip oldukları sosyal güvence durumlarına göre dağılımları

Sosyal güvence	Yüzde	Sayı
Sosyal güvencesi yok	19.8	39
SSK	37.6	74
Bağ – kur	14.7	29
Emekli Sandığı	23.4	46
Özel sigorta şirketleri	4.6	9
Toplam	100	197

şeklinde. Tüm pazarlama ve üretim faaliyetlerinin temel hedefi tüketiciler olduğuna göre tüketicilerin gelecek ve güven duygularının da tatmin edilmesi gerekir. Bu bağlamda sigorta ve gelecek için gerekli BES'in tüketiciler açısından ifade ettiği anlam önemlidir. Katılımcıların %60'ına göre sigorta kelimesi güven ve gelecek anlamına geliyor. Geriye kalanlardan %14.2 lik bir kesim için sigorta tasarrufla, %17.3'lük kesim için sigorta

teminat kelimesi ile eşdeğer, %4.6'lık kesim için ise sigorta gelecek demek ve %3.6'lık kesim için ise sigorta bir anlam ifade etmiyor. 197 kişinin %12.7'sinin sigorta/sigortacılık hakkında hiçbir bilgisi yok iken, %60.4'ü sigorta hakkında biraz bilgi sahibi, sigortacılık hakkında ortalamanın üstünde bilgisi olan kesim ise %26.9'luk dilimi oluşturmaktadır. Günümüzde özel sigorta şirketleri tarafından birçok sigorta ürünü seçenekleri sunulmaktadır. Ancak kişilerin bu sigortalar hakkında bilgi sahibi olma düzeyleri oldukça farklılık göstermektedir. Buna göre aşağıdaki tabloda sigorta ürünlerinin bilinme yüzdeleri verilmektedir.

Tablo 6. Sigorta ürünlerinin bilinme yüzdelerine göre dağılımları

Sigorta Ürünleri	Yüzde	Sayı
Kaza Sigortası	83.2	164
Sağlık Sigortası	80.7	159
Yangın Sigortası	50.3	99
Seyahat Sigortası	43.1	85
Nakliyat Sigortası	32.5	64
Mühendislik Sigortası	11.2	22

Katılımcıların %50.8'i incelenen bireysel emeklilik konusu ile ilgili bilgi sahibi iken %37.6'si bireysel emeklilik sistemine geçmeyi düşünmektedir. BES'e geçmeyi düşünen kişilerin bu kararı vermelerinde emekli olunduktan sonra refah seviyesinin artacağı düşüncesi (%28.9), şirkete duyulan güven (%6.1) ve tasarruflarını doğru değerlendirileceği (%10.7) kanılarına sahip olmaları etkili olmaktadır.

3.2.2. χ^2 - analizleri

Sigorta poliçesi sahibi olma ile sırasıyla yaş ve cinsiyet değişkenleri arasında bir ilişki olup olmadığını belirlemek amacıyla χ^2 - analizi yapıldığında aşağıdaki sonuçlar elde edilmiştir:

Tablo 7: Sigorta poliçesi sahibi olma ve yaş değişkenleri için χ^2 tablosu

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	18,240 ^a	4	.001
Likelihood Ratio	20,070	4	.000
Linear-by-Linear Association	1,847	1	.174
N of Valid Cases	197		

Tablo 8. Sigorta poliçesi sahibi olma ve cinsiyet değişkenleri için χ^2 tablosu.

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	3,714 ^b	1	.054
Continuity Correction ^a	3,157	1	.076
Likelihood Ratio	3,749	1	.053
Fisher's Exact Test			
Linear-by-Linear Association	3,695	1	.055
N of Valid Cases	197		

$\alpha=0.05$ anlamlılık düzeyi olarak alındığında, yaş değişkeni için $p\text{-value}=0.001$ olarak elde edildiğinden $0.001 < 0.025$ sonucuna varılması nedeniyle poliçe sahibi olma ile yaş değişkenlerinin birbirinden bağımsız olmadığı sonucuna varılır. Ancak cinsiyet için yapılan analizde $p\text{-value}=0.054$ olduğundan sigorta poliçesi sahibi olma ile cinsiyet değişkenleri arasında bir ilişki olduğu kanıtlanamamıştır. Yine poliçe sahibi olma, eğitim ve ekonomik durum değişkenlerine göre değerlendirildiğinde ise:

Tablo 9. Sigorta poliçesi sahibi olma ve eğitim değişkenlerine göre χ^2 tablosu.

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	15,459 ^a	4	,004
Likelihood Ratio	18,819	4	,001
Linear-by-Linear Association	15,229	1	,000
N of Valid Cases	197		

Tablo 10. Sigorta poliçesi sahibi olma ve eğitim değişkenlerine göre ekonomik durum değişkenlerine χ^2 tablosu

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	69,186 ^a	4	,000
Likelihood Ratio	75,170	4	,000
Linear-by-Linear Association	64,172	1	,000
N of Valid Cases	196		

Elde edilen sonuçlara göre eğitim değişkeni için $p\text{-value}=0.004$, ekonomik durum değişkenine göre ise $p\text{-value}=0.000$ olarak elde edilmiştir. Aynı anlamlılık düzeyi için her iki p değeri anlamlılık düzeyinden küçük olarak elde edildiğinden her iki değişkeninde sigorta poliçesi sahibi olma değişkeninden bağımsız olmadığı sonucuna varılır.

BES hakkında bilgi sahibi olma değişkeninin hem eğitim hem de ekonomik durum değişkenleri ile aralarında bir ilişki olup olmadığı belirlemek amacıyla yapılan χ^2 - analizlerinde elde edilen sonuçlar aşağıdaki gibidir:

Tablo 11. BES hakkında bilgi sahibi olma ve eğitim değişkenlerine göre χ^2 tablosu.

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	22,699 ^a	4	,000
Likelihood Ratio	25,050	4	,000
Linear-by-Linear Association	22,536	1	,000
N of Valid Cases	196		

Tablo 12. BES hakkında bilgi sahibi olma ve ekonomik durum değişkenlerine göre χ^2 tablosu.

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	30,797 ^a	4	,000
Likelihood Ratio	32,592	4	,000
Linear-by-Linear Association	30,026	1	,000
N of Valid Cases	195		

p-value değeri her iki analizde de 0.000 olarak elde edilmiştir. p – value<0.025 olduğundan BES hakkında bilgi sahibi olma ile hem eğitim hem de ekonomik durum değişkenlerinin aralarında ilişki olduğu sonucu elde edilmiştir.

3.2.3. Faktör analizi

Bu çalışmada sigortacılığı etkilediği düşünülen yaş, cinsiyet, eğitim, ekonomik durum, sigorta, hayat, tasarruf, bireysel ve özel bir sigorta şirketi olmak üzere 9 değişken ele alınmış ve bu değişkenlere göre faktör analizi yapılmıştır. Analiz sonucunda 4 faktörün faktörleştirme için yeterli olduğu sonucuna varılmıştır.

Tablo 13. Temel bileşenler analizi sonucunda elde edilen bileşen matrisi

D-Component Matrix ^a				
	Component			
	1	2	3	4
EĞİTİM	-,740	-,282	8,328E-02	,135
EKONOMİK	-,682	,470	8,870E-02	7,779E-02
ÖZEL BİR SİGORTA ŞİRKETİ	,661	,278	-,125	,147
TASARRUF	,568	-,136	-4,37E-02	-,148
YAŞ	9,370E-02	,876	7,877E-02	2,156E-02
SİGORTA	-3,01E-02	-,320	-,738	1,768E-02
CİNSİYET	4,710E-02	-,384	,584	3,390E-02
HAYAT	,401	-,163	,446	,190
BİREYSEL	6,362E-02	-3,02E-02	-,104	,955

Extraction Method: Principal Component Analysis.
a. 4 components extracted.

Tablo 13 incelendiğinde; elde edilen katsayılar faktör ağırlıklarını vermektedir ve değişkenler ağırlıkların gücüne göre sıralanmıştır. Mutlak değerce büyük katsayılar faktör ve değişken arasında yakın ilişki olduğunu göstermektedir. Buna göre eğitim, alınan özel sigorta şirketi, ekonomi ve tasarruf 1. faktörü, yaş 2. faktörü, sigorta, cinsiyet ve hayat 3.faktörü, bireysel 4. faktörü oluşturmaktadır. Bu gruplandırmaya göre Faktör 1 “eğitimin, ekonomik durumun ve tasarruf yapanların özel sigorta şirketine bağlı olması”, Faktör 2 “yaşın etkisini”, Faktör 3 “cinsiyetin ve sigorta bilgisinin hayat sigortasına etkisi” ve Faktör 4 “bireysel emeklilik sisteminin etkisi” olarak isimlendirilebilir.

4. SONUÇ

Bu araştırma İzmir ili genelinde 197 kişi ile görüşülerek bireysel emeklilik sistemi konusunda genel eğilimi belirlemek amacıyla yapılmıştır. Araştırmada üç yaş grubu (26-35, 36-45, 46-55) için BES hakkında bilgi sahibi olan kişiler %25'tir ve BES hakkında bilgi sahibi olan kişilerin hemen hemen yarısı kadın diğer yarısı erkektir. Sigorta poliçesi sahibi olanların ekonomik seviyesi aylık ortalama 500 milyonun üstünde ve eğitim durumu lise ve üstü olan kişilerde daha yaygın olduğu sonucuna varılmıştır. En çok bilinen sigorta ürünleri kaza, sağlık ve hayat sigortaları olurken mühendislik sigortası ise hemen hemen hiç kimse tarafından bilinmemektedir. Oysaki yeni bir konu olan BES, katılımcıların yarısı tarafından bilinmektedir. Sigorta poliçesi sahibi olma yaş, eğitim ve ekonomik duruma bağlı iken cinsiyete bağlı olduğu kanıtlanamamıştır. BES hakkında bilgi sahibi olmanın eğitim ve ekonomik durum değişkenlerine bağlı olduğu sonucuna varılmıştır. Poliçe sahibi olmayanların büyük bir çoğunluğu sigortalı olmama nedenleri arasında poliçe fiyatlarını çok yüksek bulmaları, sigorta şirketlerine yeterince güvenmemeleri yada şu an için ihtiyaç hissetmemeleri nedenlerini savunmuşlardır.

Elde edilen bulgular ışığında sigortacılık günümüzde hem talep gören hem de güven duygusunun tazelenmesini gerektiren bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır. Bireysel emeklilik konusunda Ak Emeklilik, Ankara Emeklilik, Anadolu Hayat, CU (Commercial Union) Hayat ve Emeklilik, Doğan Emeklilik, Garanti Hayat ve Emeklilik, Koç Allianz Hayat ve Emeklilik, Oyak Emeklilik, Vakıf Emeklilik, Yapı Kredi Emeklilik yetkili sigorta şirketleridir.

Tüm dünyada, 11 trilyon dolara ulaşan fonları bünyesinde toplayan, ülkemizde 07.04.2001 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan "Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanunu" ile yasal dayanağı oluşturulan BES geçmişe oranla yaygınlaşsa da hala üzerinde çalışılması ve daha fazla tanıtımının yapılması gereken bir konudur. İzmir'de yapılan bu çalışmada hem BES hakkında bilgi sahibi olanların hem de bu sisteme katılmayı düşünenlerin oranlarının iyi düzeyde olduğu göz önünde bulundurularak tüm ülkeyi kapsayacak şekilde bu konuda bir araştırma çalışması yapılabilir.

KAYNAKLAR

- CEMALCILAR, İ., 1969, *Pazarlama Araştırması*, Pazarlama Enstitüsü İktisat ve Ticari İlimler Akademisi, Eskişehir, 4-12s.
- MALHOTRA, N. K., 1999, *Marketing Research (An Applied Orientation)*, Prentice Hall, 8-27p, 500p.
- ODABAŞI, Y., 1996, *Tüketici Davranışı ve Pazarlama Stratejisi*, Eskişehir, 2-26s.
- KURTULUŞ, K., 1976, *Pazarlama Araştırması*, İstanbul Üniversitesi, İşletme Fakültesi Yayını, İstanbul, 10-24s ve 338-370s.

SERGİCİ, E., 2001, *Sigorta ve Pazarlama Makaleler*, Can Matbaa, İstanbul, 48s.

[http:// www.cuhayat.com.tr](http://www.cuhayat.com.tr)

[http:// www.dataminersco.de](http://www.dataminersco.de)

[http:// www.garanti-sigorta.com.tr](http://www.garanti-sigorta.com.tr)

[http:// www.ihlas.com.tr](http://www.ihlas.com.tr)

AN APPLICATION STUDY ABOUT INDIVIDUAL RETIREMENT INSURANCE SYSTEM

ABSTRACT

Individual Retirement System (IRS) is a special retirement system based on voluntary participation that completes Public Social Security (SSK, Bağ-Kur, Emekli Sandığı) and supplies a second retirement taking by orientating retirement saving of individuals. In this study a new subject named individual retirement system is investigated, besides (an application is applied) in order to determine the general tendency. The implementation is applied to data obtained by negotiating face to face with 197 people from Karşıyaka, Buca, Bornova, and Konak in İzmir.

It was found that 51% of people know about IRS, and 38% of people think about starting IRS in order to increase comfort level, and to evaluate savings. There is a relation between having knowledge about IRS, and the variables both of education and income. Nine variables that effect the consumer behaviours about insurance, and 4 factors were determined based on these variables.

Key Words : *Consumer Behaviours, Individual Retirement System, Insurance, Insurance Policy, Marketing Research.*